

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
07 / 01498 - 60	
DATO 17 DES. 2007	
AN 586	EKSP.

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2007/15572 ARE-PI-HK
Arkivkode:

Dato:
07.12.2007

Høring til forskrift om støtteordning for fornybar elektrisitet

Det er DN sitt prinsipielle syn at en ordning med statlige subsidier til produksjon av elektrisk energi fra fornybar energikilder bør inneholde en vurdering av effekter på miljø i et mer helhetlig perspektiv, ikke kun ha fokus på klima. Fornybar og klimavennlig elektrisitetsproduksjon er ikke miljøvennlig dersom den har andre og uakseptable miljøkonsekvenser for eksempel for biologisk mangfold, landskap og friluftsliv.

Fornybar kraft kan, avhengig av hvor og hvordan de bygges og hvordan anleggene driftes representere betydelige naturinngrep som kan gi uheldige virkninger for miljøet. DN mener at det bør innarbeides miljøkriterier i en støtteordning for fornybar elektrisitet slik at man sikrer at statlige subsidier ikke virker negativt inn på andre nasjonale miljømål enn klimamålsetninger. Konesjonssystemet er slik det fungerer i dag, ikke er et tilstrekkelig kriterium for å sikre ivaretagelse av miljøverdier. Når det gis subsidier som aktivt stimulerer et tiltak mener DN at det bør stilles strengere krav til miljøegenskaper ved prosjektet enn det å få konsesjon.

DN anbefaler at det gjøres en helhetlig vurdering av hvilke miljøkrav som bør innarbeides i støtteordningen.

Innledning

Rammene for en støtteordning for elektrisitetsproduksjon fra fornybare energikilder ble trukket opp i St.meld. nr. 11 (2006-2007) Om støtteordningen for elektrisitetsproduksjon fra fornybare energikilder (fornybar elektrisitet).

Det ble her signalisert at det vil bli etablert en rammestyrte støtteordning til fornybar elektrisitet der hovedtrekkene er kjente og forutsigbare for investorene. Videre at forutsigbarhet skal sikres ved å etablere objektive kriterier som skal stå fast i en lengre periode, og at det vil bli:

- etablert klare kriterier for hvilke typer anlegg som skal få støtte,
- utbetalt støtte basert på produsert antall kilowattimer,
- fastsatt støttesatser og antall år støtte skal kunne tildeles,
- etablert et langsiktig finansieringsopplegg.

Det ble i meldingen uttalt at ordningen skulle finansieres innenfor Enovas rammer, og at et anlegg kan få utbetalt støtte først når Enova har inngått kontrakt med eier av anlegget. Det legges opp til at kun anlegg med rettskraftig konsesjon eller annen endelig avklaring fra aktuell myndighet, kan bli registrert hos Enova.

Hovedtrekkene i ordningen ble presentert i St. meld nr. 11, og er videre utviklet i forskriften som er sendt på høring, og som det legges opp til å innføre fra 1. januar 2008.

I forskriftsutkastet legges det opp til at kraft produsert av de første 3 MW installert effekt i nye eller opprustedde vannkraftanlegg og all øvrig ny kraftproduksjon fra fornybare energikilder kommer inn under støtteordningen.

Støtteordningen er basert på et fast påslag per kWh produsert elektrisitet, og med følgende satser til ulike teknologier:

- 4 øre/kWh for vannkraft,
- 8 øre/kWh for vindkraft
- 10 øre for biokraft og umodne teknologier.

Vindkraft med fast fundamentering får 8 øre/kWh uavhengig av om de er plassert på land eller i vann.

Det legges opp til at investorene får tilbud om å motta støtte per produsert enhet kWh i 15 år.

Det legges til grunn at Enovas setter av de samlede støttemidlene til hvert anlegg i det året de skriver kontrakt med eier av anlegget, og at et anlegg først kan få utbetalt støtte når Enova har inngått kontrakt med eier av anlegget.

Det legges videre opp til at anleggshaver må søke NVE om godkjenning til å delta i støtteordningen, og at det vil bli utarbeidet en enkel prosedyre som anleggsinnehaver kan følge i søknadsprosessen.

Når det gjelder vannkraft gjelder spesielle regler i og med at støtten er begrenset til produksjonen tilsvarende de første 3 MW installert effekt i anlegget. For varig produksjonsøkning som følge av opprustning gjelder i tillegg spesiell vilkår (§6).

Klimavennlig energi er ikke nødvendigvis miljøvennlig

Det sies innledningsvis i høringsnotatet at *"Norge har store muligheter til å utvikle en betydelig energiproduksjon fra fornybare energikilder. For å styrke utviklingen av miljøvennlig produksjon og mer effektiv bruk av energi, er det grunnleggende å ha langsiktige og stabile rammebetingelser rundt arbeidet"*.

DN vil i denne sammenheng påpeke at det også er fastsatt nasjonale miljømål som bl.a. omfatter å stanse tapet av biologisk mangfold innen 2010. DN mener det er ønskelig at utformingen av en slik støtteordning både støtter opp om mål for klimavennlig energiproduksjon, internasjonale forpliktelser (spesielt om bevaring av biologisk mangfold) og andre nasjonale miljømål.

DN er i utgangspunktet positiv til virkemidler som øker produksjon fra fornybare kilder. DN savner imidlertid et større fokus på de samlede miljøkonsekvenser i arbeidet med å øke produksjonen fra klimavennlige teknologier. Fornybar og klimavennlig energiproduksjon er ikke miljøvennlig produksjon dersom den har andre uakseptable miljøkonsekvenser, for eksempel for biologisk mangfold, landskap eller friluftsliv. Tiltak for å nå et av miljømålene bør som utgangspunkt ikke hindre muligheten for å nå andre miljømål. Skal dette skje, bør det ligge en uttrykt bevissthet og prioritering bak, som også kan forsvares i forhold til internasjonale miljøkonvensjoner.

Det vil etter DNs syn ikke være riktig å gi statlige subsidier til prosjekter som ødelegger viktige miljøverdier – og som hindrer Norge i å oppfylle andre miljøforpliktelser. Det vil kunne betraktes som perverse subsidier dersom for eksempel et anlegg medfører ødeleggelse eller forringelse av et leveområde for arter som er kategorisert som kritisk truet, sterkt truet eller sårbare jf. Norsk Rødliste 2006.

Miljøkriterier bør innarbeides i støtteordningen, konsesjon er ikke tilstrekkelig

Forskriftens § 4 inneholder nærmere vilkår for å få godkjenning av et anlegg. Her sies det at det er et vilkår at produksjonsanlegget har konsesjon eller er unntatt fra konsesjonsplikt.

Når det gis subsidier som aktivt stimulerer et tiltak mener vi at det bør stilles strengere krav til miljøegenskaper ved prosjektet enn det å få konsesjon. Slik dagens konsesjonsbehandling fungerer, er ikke konsesjon automatisk det samme som miljøvennlighet. Konsesjonsbehandling er en samlet vurdering og avveining av fordeler og ulemper av et tiltak. En slik avveining gir i en del tilfeller eksempelvis som resultat at hensynet til forsyningssikkerhet prioriteres framfor nasjonalt viktige biomangfold interesser og internasjonale forpliktelser.

DN mener derfor at det er nødvendig å innarbeide kriterier i ordningen som sikre at statlige subsidier ikke virker negativt inn på andre nasjonale miljømål enn klimamålsetninger.

Norges miljøutfordringer knyttet til elektrisitetsproduksjon er i første rekke knyttet til inngrep i naturen. Vind- og vannkraft kan, avhengig av hvor og hvordan kraftverkene bygges og drives, representere betydelige naturinngrep som kan gi uheldige virkninger for miljøet. Disse kan komme i konflikt med bevaring av viktige naturtyper, naturområder og leveområder for truede og sårbare arter. I tillegg kan utbygging komme i konflikt med muligheten til å drive friluftsliv i en natur uten tekniske inngrep. Tilsvarende effekter er mulige også for biomasseproduksjon til energiformål. DN mener at man i ordningen bør sikre at man ikke subsidierer virksomhet som er i strid med nasjonale miljømål og miljøinteresser eksempelvis knyttet til biologisk mangfold, og innarbeide miljøkriterier som sikrer dette. Prosjekter som skader eller forringer viktige naturkvaliteter bør ikke gis tilskudd. *Det vil si at det før tildeling av støtte må foretas en miljøsjekk i hver enkelt sak.* DN mener det bør arbeides nærmere med hvordan man kan innarbeide miljøkrav knyttet til det å motta tilskudd.

Vi viser i denne sammenheng til tysk lovgivning som har innarbeidet hensyn til naturverdier i sitt opplegg for produksjonsstøtte til fornybar elektrisitetsproduksjon. Dette hensyn er også omtalt i formålsparagrafen i det tyske lovverket.¹ I Tyskland gis det støtte til elvekraftverk - men støtten er blant annet avhengig av om det kan dokumenteres at det er "god økologisk status" eller en vesentlig forbedring i forhold til tidligere status. God økologisk status er et begrep som benyttes i vanddirektivsammenheng, og der god økologisk status eller godt økologisk potensialet er de nivå som tilfredsstiller miljømål som er trukket opp i direktivet. (Begge miljømål har som utgangspunkt at tilstanden skal være så nær opp til naturtilstanden som mulig.) Når det gjelder vindkraft gis det ikke støtte til virksomheter som etter 2005 etableres i vernede områder eller i områder som viktige områder som er notifisert i henhold til habitatdirektivet og fugledirektivet. Oversatt til norske forhold ville dette vært områder som inneholder truede arter eller truede naturtyper.

Nærmere om vurdering av miljøkrav

Vi innser at det er vanskelig å innarbeide konkrete retningslinjer for miljøkriterier i en forskrift som skal virke fra 1. januar 2008.

Imidlertid kan man vurdere å ta inn en generell omtale i forskriftens § 4 Krav til anlegg, om at det kan stilles nærmere miljøkrav for å bli godkjent i henhold til ordningen. Alternativt kan det tas inn en omtale i forskriftens § 3 Vilkår for støtte, om at det kan stilles vilkår om at prosjektet ikke skal ødelegge viktige naturverdier. (Slik kan man signaliserer at det framover vil kunne bli innarbeidet nærmere krav til andre miljøhensyn for å motta tilskudd.)

DN stiller seg til disposisjon med hensyn til å bidra til å utvikle miljøkriterier slik at man sikrer at det ikke gis tilskudd til prosjekter som ødelegger eller forringer viktige naturverdier.

¹ http://www.bmu.de/files/pdfs/allgemein/application/pdf/eeg_en.pdf

DN mener at det å innarbeide miljøkriterier ikke trenger å bli administrativt krevende. Et alternativ kan være at det i konsesjonsbehandlingen også foretas en parallell vurdering av om prosjektet skal motta støtte gitt de miljøkriterier som blir fastsatt.

Når det gjelder vannkraft kan miljøkriterier for støtte eksempelvis knyttes til de verdivurderinger som er beskrevet i OEDs retningslinjer for små vannkraftverk. Bakgrunns materialet for konsesjonsøknaden vil eksempelvis gi informasjon om hvorvidt viktige leveområder for truede arter blir berørt. Det bakgrunns materialet som foreligger i konsesjonsvurderingen vil kunne danne grunnlag for å vurdere om de fastlagte miljøkriterier er oppfylt og om anlegget bør motta subsidier.

Når det gjelder vindkraft kan man på samme måte benytte bakgrunnsinformasjon jf konflikt potensial beskrevet i OEDs retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg, samt verdivurderinger som nå er under arbeid og som er beskrevet i det høringsutkast som OED nå har ute på høring. (Veileder for regionale planer for vindkraft - vedlegg til Retningslinjer for planlegging og lokalisering av vindkraftanlegg). Utarbeidelse av tematiske konfliktvurderinger av vindkraftprosjekter i forhold til natur og miljøhensyn er et eksempel på at vurdering av miljøaspekter ikke trenger å bli svært omfattende eller krevende.

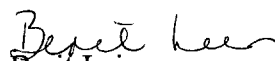
Når det gjelder biokraft bør det bygges inn krav mht. å kunne dokumentere at uttaket av biomasse er foretatt på en miljømessig tilfredsstillende måte. Vi vil bl. annet vise til nylig utkommet rapport fra NINA "Bioenergitiltak og effekter på biologisk mangfold". I skogbruket er det allerede etablert en miljøsertifiseringsordning gjennom "Levende Skog- standarden". Det blir en utfordring å sørge for at avvik fra standarden får konsekvenser for kraftprodusent og/eller biomasseleverandør.

Gitt at det gis tilskudd til et tiltak er det DNs syn at det også må bygges inn krav med hensyn til en planmessig miljøoppfølging i ettertid. I den grad kompenserende tiltak er en svært viktig forutsetning for at tillatelse eller tilskudd/støtte blir gitt er det naturlig å ha et system for oppfølging, rapportering og kontroll i ettertid. I den kontrakten som Enova skal skrive med den enkelte virksomheten bør det også være med et punkt som omhandler krav til slik dokumentasjon, og hvilke følger det kan få for tilskudd om forutsetningene ikke følges opp.

Alternativet til en slik spesifikk vurdering knyttet til den enkelte tilskuddsak, er at kravene til konsesjon gjøres strengere, dvs. at konflikt med nasjonale miljømål og internasjonale forpliktelser gir som resultat at konsesjon ikke blir gitt.

Med hilsen

Janne Sollie
Direktør

Berit Lein
Dir. Arealforvaltningsavdelingen

Kopi til:
Miljøverndepartementet Postboks 8013 Dep 0030 Oslo